

СТАНОВИЩЕ

За дисертационен труд на тема

СЪВРЕМЕННА БЪЛГАРСКА ДЪРВОРЕЗБА В ПЕРИОДА 1980-2010 ГОДИНА, СЪСТОЯНИЕ И ТЕНДЕНЦИИ

автор Деница Иванова Дакова, катедра Резба в Националната художествена академия. Научен ръководител проф. Антон Дончев

от чл. кор. проф. д.изк. Иванка Гергова, Институт за изследване на изкуствата при БАН

Разглежданият дисертационен труд има 160 стр. текст, от които 9 стр. библиография и приложение – албум, съдържащ 682 илюстрации и тяхното описание.

Избраната тема е много трудна за реализиране. На първо място поради големия хронологичен обхват и огромните промени и трансформации, случили се през тези 30 години в изкуството на дърворезбата. Всъщност в дисертацията и тази хронология е разширена, защото логично Деница Дакова започва с процесите от началото на ХХ век, а завършва не с 2010, а с 2015 година, като за този последен петгодишен период има дори отделна глава в текста. Приемам темата не само за трудна, но и за необходима и навременна и подходяща за дисертационен труд. Единствено изборът на 1980 г. като отправна точка не намира никъде в текста обосновка и защита, а и е малко спорен, защото от тази година не започва някакъв нов етап в българското изкуство или в дърворезбата в частност.

За да разработи своята тема докторантката е извършила внушителна и респектираща с обема си събирателска работа. Албумът с близо 700 фотоса е свидетелство за това. Той е един от безспорните приноси на дисертацията. Наред с публикуваните в статии, книги, бюлетини, каталози и интернет източници произведения, в албума са включени и непубликувани творби.

Макар за българската дърворезба от избрания период да няма обобщаващо изследване, но не липсват критики, обзори и теоретични изследвания,

които дисертантката познава и коректно използва. При това не само такива, които се отнасят до проучваното от нея изкуство, а и до по-обща въпроси от други области като естетика, културни взаимодействия и пр. Благоприятно впечатление оставя използването и съзвучието с наскоро защитените дисертации в същата катедра на В. Якимова и Н. Златанов. Все пак трябва да се отбележи, че не всички публикации на Вероника Якимова са познати и използвани, каталогът на цялостното творчество на Петър Кушлев също би могъл да бъде от полза.

Дисертационният труд разглежда многостранно историческото развитие на българската дърворезба през XX и началото на XXI в., но това не е просто исторически преглед, а задълбочен анализ на основни процеси и аспекти на това изкуство. Поставени са извънредно важни въпроси за същността на дърворезбата и нейните последователни тежнения към утилитарност, монументалност, приложност и автономна художествена изява. Проследена е ролята на художественото образование за формирането на полюсите – низово и елитарно; както и, макар и бегло засегнат, интересният въпрос за влиянието на художествената критика върху твореца и творчеството. В ползрението на докторантката са не само резбарите, завършили специалност „Резба“, но и майсторите занаятчии и самодейците, като посоката „от занаят към изкуство“ е лйтмотив в цялото изследване. Особено важни са изводите на Деница Дакова за развитието и трансформациите на жанровите направления в съвременната българска дърворезба и стиловете им измерения.

Струва ми се, че един от най-важните приноси на работата са наблюденията върху художествената ситуация в последните десетина години и формулирането на позициите на най-младите автори, вписването им в цялостния художествен процес, отношението им по съществени въпроси като традицията например.

Ценни и напълно адекватни са социологическите наблюдения, които докторантката е направила в опита си да изгради плътна картина на ставащото в нашето съвремие.

Подходът на Деница е обективен, аналитичен и безпристрастен, нещо всъщност много трудно и не само за млад човек като нея. Тя не поставя във фокуса на своя интерес отделни личности, а търси общото, характерното за всеки период. Имената на най-изявените български майстори на

